



Irish Council for
Civil Liberties



Globális fejlemények a lelkiismereti szabadság és egyenlő bánásmód területén

2014 február

Kedves Barátaink!

Köszöntünk Benneteket az *International Network of Civil Liberties Organizations (INCLIO)* hírlevelének első kiadása alkalmából. A hírlevél címe 'Globális fejlemények a lelkiismereti szabadság és egyenlő bánásmód területén'. Az INCLIO olyan jogvédő szervezetek együttműködése, amelyek elkötelezettek – egyéb témák mellett – a lelkiismereti szabadsággal és az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos kérdések kezelése iránt.

Az INCLIO tagjai a következők:

- *American Civil Liberties Union*
- *Association for Civil Rights in Israel*
- *Canadian Civil Liberties Association*
- *Centro de Estudios Legales y Sociales* (Argentína)
- *Egyptian Initiative for Personal Rights*
- Társaság a Szabadságjogokért
- *Irish Council for Civil Liberties*
- *Kenya Human Rights Commission*
- *Legal Resources Centre* (Dél Afrika)
- *Liberty* (Egyesült Királyság)

Hírlevelünkben a lelkiismereti szabadsággal, az egyenlő bánásmóddal, valamint e kettő metszéspontján található jogokkal kapcsolatos jelentős nemzetközi fejleményekre igyekszünk rávilágítani.

A hírlevél első száma nemcsak aktuális ügyeket, hanem az utóbbi évek különösen jelentős ügyeit is tartalmazza. Ezek az ügyek az alábbi témákkal kapcsolatosak:

- Lelkiismereti szabadság és reprodukciós jogok;
- Lelkiismereti szabadság és LMBT+-jogok; valamint
- Vallásszabadság gyakorlása.

E hírlevél, ahelyett, hogy definitív vagy átfogó akarna lenni ezeken a területeken, inkább az arra irányuló erőfeszítésünket tükrözi, hogy azonosítsuk és kategorizáljuk a nemzetközi, jogi fejleményeket.

Ha úgy gondolja, hogy másnak is hasznos lehet ez a hírlevél, vagy esetleg nem szeretné a következő számokat megkapni, kérjük, vegye fel a kapcsolatot Kelsey Townsend-del az INCLONewsletter@aclu.org email-címen.

Végezetül arra biztatjuk Önt, hogy bátran jelezzen nekünk bármilyen fejleményt, amiről szívesen olvasna az INCLO hírlevelének jövődő számaiban – és osztozzon a hírlevél megjelenése fölötti örömünkben.

Barátsággal,

Louise Melling
Jogi igazgató-helyettes, *ACLU*
Igazgató, Szabadságjogi Központ, *ACLU*

Isabella Sankey
Programigazgató, *Liberty*

Lelkiismereti szabadság és a nők jogai

Abortuszhoz való hozzáférés

Ausztrália: A [Medical Board of Victoria \(Victoria Állami Orvosi Kamara\) 2013 májusa óta vizsgálja egy olyan orvos esetét](#), aki nem volt hajlandó másik orvoshoz irányítani egy házaspárt, akik egy szexuális együttlétből fakadó terhességet szerettek volna megszakíttatni. Victoria államnak az ellátás lelkiismereti okokból történő megtagadását szabályozó törvénye előírja, hogy az ellátást megtagadó orvosnak olyan másik szakemberhez kell átirányítania a páciens, aki tudvalevően nem ellenzi az adott procedúrát. Ebben az esetben az orvos azt állította, hogy nem ismer olyan orvost, aki az abortuszt elvégezné. Az [eset folytán megelégnék az arról szóló vita](#), hogy a Victoria-i abortusztörvény megfelelő egyensúlyt biztosít-e a lelkiismereti meggyőződés és a nők reprodukciós jogai között.

Európai Unió: Múlt decemberben [az Európai Parlament úgy döntött, hogy nem támogat egy jelentéstervezetet](#), amely az abortusznak, mint emberi jognak a védelmét, illetve az abortusz elvégzését lelkiismereti meggyőződésből megtagadó egészségügyi szolgáltatók tevékenységének alaposabb szabályozását javasolta. Ehelyett a Parlament egy olyan határozatot fogadott el, mely szerint a szexuális és reprodukciós jogok szabályozása a tagállamok hatáskörébe tartozik. [Az eredeti jelentés](#) szerint a visszaélés az ellátás lelkiismereti okokból történő megtagadásával még azokban az országokban is korlátozta a nők abortuszhoz való hozzáférését, ahol pedig az legális.

Írország: Tavaly júliusban [Írország módosította abortusztörvényét](#), végrehajtandó az Ír Legfelsőbb Bíróság korábbi döntését, amely lehetővé tette az abortuszt olyan esetekben, amikor a nő [élete veszélyben van, beleértve az öngyilkosság kockázatát](#) is. A módosítás törvénybe iktatása részben válasz volt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) 2010-ben az [A, B és C kontra Írország](#) ügyben hozott döntésére, ahol a Bíróság megállapította, hogy Írország nem biztosított olyan világos és átlátható procedúrát, mely révén törvényben meghatározott döntés született volna a nőkre vonatkozóan abban a tekintetben, hogy az ő esetükben az ír törvények vajon megengedik-e az abortuszt.

A törvénybe iktatás melletti döntés egyébként egybe esett a [Savita Halappanavar 2012-ben bekövetkezett halálát](#) követő közfelháborodással. Halappanavar olyan fertőzés következtében hunyt el, amely a terhességével összefüggő komplikációk következtében alakult ki. A hivatalos jelentések megerősítették, hogy előzőleg az érintett egészségügyi szolgáltatók többször is annak ellenére utasították el Halappanavarnak a terhessége megszakítására irányuló kérését, hogy tudatában voltak: a nő a terhessége tizenhetedik hetében elkerülhetetlenül el fog vetélni. Az ír egészségügyi hatóság vizsgálata Halappanavar halálának körülményeit illetően arra jutott, hogy "a törvényes abortuszt szabályozó ír törvény sajátos értelmezése" ebben az esetben "jelentősen közrejátszott" az ügy kimenetelében. Halappanavar férje [polgári peres eljárást](#) indított a kórház ellen gondatlanság miatt. Az INCLC-tag [Irish Council for Civil Liberties \(ICCL\) aktívan közreműködik](#) az írországi abortusz-vitában.

Lengyelország: A közelmúltban az EJEB kétszer is kimondta, hogy Lengyelország elmulasztotta biztosítani azt, hogy az ellátás lelkiismereti okokból történő megtagadásának gyakorlata ne akadályozza a nők hozzáférését a törvényes reprodukív egészségügyi szolgáltatásokhoz, továbbá elmulasztotta a vallási meggyőződésből történő megtagadást szabályozó törvényének megfelelő alkalmazását, megsértve mindezzel az Emberi Jogok Európai Egyezményét. A lengyel törvény kifejezetten megengedi az orvosoknak, hogy megtagadják az olyan egészségügyi szolgáltatások nyújtását, mint az abortusz, ugyanakkor azt is megkívánja tőlük, hogy ilyen esetekben más szakemberhez irányítsák át a páciens. A Bíróság szerint ennek a törvénynek a megfelelő alkalmazásával a nők abortuszhoz való jogát illetően Lengyelország eleget tehetne az emberi jogi egyezményben foglalt kötelezettségeinek. Lengyelország mégsem teljesítette ezirányú kötelezettségeit, mert saját törvényével is ellentétesen nem szabályozta az abortusz orvosi megtagadása esetére a másik szakemberhez való átirányítást, sem az olyan, abortuszhoz vezető eljárásokat, mint a születés előtti genetikai vizsgálat. Ez volt az első eset, amikor az EJEB mulasztást állapított meg egy, az abortusz lelkiismereti okokból történő megtagadásának megfelelő szabályozását elmulasztó tagállammal szemben. ([RR kontra Lengyelország](#), app. no. 27617/04, 2011, és [P & S kontra Lengyelország](#), app. no. 57375/08, 2012).

Egyesült Királyság: Tavaly júniusban [a brit Legfelsőbb Bíróság befogadta azoknak a katolikus szüléshőnek az ügyét](#), akik szeretnék elismertetni ahhoz való jogukat, hogy megtagadhassák az abortusz végrehajtását vagy az azt végző személyzet irányítását. [Az 1967-es brit abortusztörvény](#) védi az egészségügyi szolgáltatók jogát, hogy az abortuszban való "részvételt" lelkiismereti alapon megtagadják. Jelen ügyben a kérdés az, hogy a "részvétel" kizárólag azokra vonatkozik-e, akik az abortuszt közvetlenül elvégzik, vagy azokra is kiterjed, akik őket felügyelik. [Doogan és Wood kontra NHS Greater Glasgow & Clyde Health Board](#) [2013] CSIH 36 (alacsonyabb szintű bírósági döntés).

Egyesült Államok: Tavaly novemberben [az American Civil Liberties Union \(ACLU\) beperelte](#) az Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciáját (*United States Conference of Catholic Bishops – USCCB*) egy olyan terhes nő képviselőjében, akinek egészségét egy katolikus kórház veszélybe sodorta azzal, hogy nem tájékoztatta és látta el időben, miközben ő éppen vetélt. A kórházat, amelyhez a nő ellátásért fordult, az USCCB által kibocsátott, a Katolikus Egészségügyet Szabályozó Etikai és Vallási Irányelvek alapján igazgatják, mely irányelvek többek között megtiltják a katolikus kórházaknak, hogy a magzat életképességét megelőző időszakban terhesség-megszakítást végezzenek vagy javasoljanak, függetlenül attól, hogy e tilalom mekkora kockázatot jelent a nő egészségére nézve. A kereset szerint végső soron a USCCB felelős a páciens által átélt szükségtelen traumáért, illetve az őt ért további károkért. A kereset: [Means v. United States Conference of Catholic Bishops](#). A USCCB álláspontja a keresettel kapcsolatban [itt olvasható](#).

Nemzetközi ügyek: 2013 decemberében a *Global Doctors for Choice* nevű szervezet [tanulmányt jelentetett meg a reprodukív egészségügyi ellátás lelkiismereti alapon történő megtagadásáról](#). A tanulmány áttekinti a gyakoriság aktuális bizonyítékait, vizsgálja az ellátás lelkiismereti alapú megtagadásának lehetséges következményeit, és dokumentálja a különböző országok politikáját e kérdésben. Így például azt, hogy intézmények igényelhetnek-e megtagadási jogot, vagy hogy mely specifikus foglalkozásokkal kapcsolatban merülhet fel a megtagadás kérdése; mely országok követelik meg az ellátást megtagadóktól,

hogy megtagadó státuszukat felfedjék pácienseik előtt; mely országok teszik kötelezővé a megtagadói státusz regisztrálását a munkáltatóknál vagy kormányzati testületeknél; mely országok írják elő kifejezetten szolgáltatások nyújtását sürgős esetekben; és mely országos orvosi testületek határozzák meg az egészségügyi ellátás elveit és szabályait. A szerzők végezetül az egészségügyi ellátás megtagadásának egységesebb meghatározását szorgalmazzák, mert annak hiánya akadályozza ennek a gyakorlatnak a nyomon követését és elemzését. Egyúttal felhívják az egészségügyi szakmai szervezetek figyelmét annak fontosságára, hogy bizonyos ellátások elveit lefektessék, így például azt, hogy a megtagadás lehetősége kizárt a méhen kívüli terhesség, elkerülhetetlen spontán abortusz, nemi erőszak, vagy az anya betegsége esetén.

Fogamzásgátlókhoz való hozzáférés

Egyesült Államok: Idén tavasszal [a Legfelsőbb Bíróság két kifogást fog megvizsgálni](#) a szövetségi szabályozással kapcsolatban, miszerint az egészségbiztosítási szerződéseknek bármiféle költségtérítés nélkül ki kell terjedniük a *Food and Drug Administration* által jóváhagyott fogamzásgátlókra ([Sebelius kontra Hobby Lobby Stores](#), [Conestoga kontra Sebelius](#)). A felperesek mindkét ügyben for-profit vállalkozások, amelyek azt állítják, hogy a szabályozás betartása sértené lelkiismereti szabadságukat. Az egyik fontos kérdés az, hogy profitorientált, nem vallási szervezeteknek van-e világnézetük egyáltalán. A másik kérdés az, hogy a vállalkozások ráerőltethetik-e nézeteiket egy sokszínű munkavállalói körre, olyan előnyt tagadva meg tőlük, amire pedig törvény szerint jogosultak. A Legfelsőbb Bíróság március 25-én hallgatja meg az érintetteket. Az INCLO-tag [ACLU amicus curiae-t nyújtott be az ügyben](#).

Összesen majd' 80 olyan keresetet nyújtottak be ennek a szövetségi szabályozásnak a megkérdőjelezésére. Az INCLO-tag ACLU számos ilyen ügyben nyújtott be *amicus curiae*-t. Bővebb információ ezekről az ügyekről [az ACLU weboldalán érhető el](#).

Fülöp-szigetek: Idén márciusban a [Fülöp-szigeteki Legfelsőbb Bíróság várhatóan dönteni fog](#) annak a mérföldkőnek számító törvénynek az alkotmányosságával kapcsolatban, amely előírja a kormány számára, hogy támogassa a fogamzásgátlást a szegények körében. A törvény azt is előírja, hogy a fogamzásgátlást lelkiismereti alapon ellenző egészségügyi szolgáltatóknak másik szolgáltatóhoz kell átirányítaniuk a pácienseket. A törvény ellenzői szerint ez az átirányítási kötelezettség a fülöp-szigeteki alkotmány szerint sérti mind a szólásszabadságot, mind a lelkiismereti szabadsághoz való jogot. A [kormány ugyanakkor azzal érvel](#), hogy ez a kötelezettség finom egyensúlyt teremt az egészségügyi szolgáltató és a páciens jogai között, aki számára ennek az információnak hozzáférhetőnek kell lennie ([Pro-Life Philippines Foundation kontra Office of the President](#), és 13 további beadvány).

Nemek közti szegregáció

Kanada: Idén januárban társadalmi vita bontakozott ki egy [ontario-i egyetemen tanuló diák lelkiismereti alapú elhelyezési igényével kapcsolatban](#). A hallgató feliratkozott egy online kurzusra, majd vallási meggyőződése alapján kérte a felmentését a kurzus egyetlen személyes megjelenést igénylő alkalmától, hogy ne kelljen nyilvánosan nőkkel találkoznia. A professzort, aki a kérelmet eredetileg megkapta, arra utasította az egyetem vezetése, hogy

tegyen eleget a hallgató lelkiismereti alapú igényének. Ő azonban ezt visszautasította azon az alapon, hogy az sértené a nemek közti egyenlőséget. [A Canadian Civil Liberties Association megbízott jogi igazgatója megjelentett egy véleménycikket, amelyben hangot adott személyes ellenvéleményének a hallgatói igénnyel kapcsolatban](#), mondván, hogy annak teljesítése sértené a nők méltóságát és érdemi részvételhez való jogát.

Egyesült Királyság: 2013 decemberében a *Universities UK* (UUK), a brit egyetemeket képviselő szervezet útmutatót adott ki az egyetemi előadásokhoz és vitákhoz a nemek közti szegregációval kapcsolatban. Mindez egy olyan muzulmán rendezvénysorozatot követően történt, mely során a férfi és nő résztvevőket elkülönítették egymástól. Az útmutató célja a vonatkozó jogi környezet bemutatása volt, és tartalmazott [egy hipotetikus esettanulmányt](#), amely azt sugallta, hogy az egyetemeknek engedniük kellene a nemek közti önkéntes szegregációt az előadások hallgatóinak körében. Miután széles körben bírálták, a UUK visszavonta útmutatóját, és bejelentette, hogy további jogi tanácsadást kíván igénybe venni. A 2010-es brit esélyegyenlőségi törvény ugyan kivételesen lehetővé teszi a nemek közti elkülönülést olyan helyiségekben, amelyeket állandóan vagy átmenetileg szervezett vallásgyakorlás céljára használnak, de ez semmiképpen sem vonatkozik az oktatás nyilvános helyszíneire. Nem világos azonban, hogy az "önkéntes" szegregációt vajon lehetővé teszi-e a törvény.

Lelkiismereti szabadság és LMBT-jogok

Azonos neműek házassága

Argentína: 2010-ben Argentína [a latin-amerikai országok közt elsőként](#) fogadott el olyan törvényt, amely garantálja az azonos nemű párok számára a házassággal járó összes jogot és kötelezettséget, beleértve a gyerekek örökbefogadásához való jogot is. A katolikus egyház ellenezte a törvényjavaslatot, és az akkori püspök, Jorge Bergoglio – a mostani Ferenc pápa – azt "Isten elleni háborúnak" nevezte. Az INCLO-tag [Centro de Estudios Legales y Sociales részt vett](#) a vitában, [az ügyvezető igazgató pedig felszólalt](#) a Szenátus előtt tartott közmeghallgatáson és az emberi jogi sztemderdekre hívta fel a figyelmet.

Kanada: 2011-ben a Saskatchewan-i Fellebbviteli Bíróság kimondta, hogy a Saskatchewan-i házassági törvény javasolt módosításai – amelyek lehetővé tennék az anyakönyvvezető számára, hogy megtagadja a házasulandó felek összeadását, ha az ellenkezik a lelkiismereti meggyőződésével – ellentétes lehet a kanadai alkotmánnyal. A bíróság kimondta, hogy ha megengednék az anyakönyvvezetők számára, hogy megtagadhassák az azonos nemű párok összeadását, az sértené az LMBT emberek közelmúltban kivívott jogát a házassághoz, sértené a méltóságukat, és aláásna azt a hagyományt, miszerint az állam alkalmazottai mindenkit azonos bánásmódban részesítenek. ([Marriage Commissioners Appointed Under the Marriage Act \(Re\)](#), 2011 SKCA 3.)

Franciaország: Tavaly októberben az Alkotmánytanács elutasította azt a kifogást, amelyet a 2013-ban életbe lépett, a házasság egyenlőségéről szóló törvény ellen terjesztettek elő. A kifogást előterjesztő hét polgármester azzal érvelt, hogy a francia alkotmány "lelkiismereti

szabadsággal” kapcsolatos cikke megköveteli, hogy az új törvény lehetőséget adjon a vallási alapú mentességre a házasságok megkötésében közreműködő köztisztviselők számára. Az Alkotmánytanács elutasította ezt az érvelést, és megerősítette az államnak a köztisztviselők által nyújtott "közszolgáltatások megfelelő működéséhez és semlegességéhez” fűződő érdeket. Független angol nyelvű összefoglaló és kommentárok az ügyben [itt található](#). Franciául [M. Franck M. et autres](#), 2013-353. sz. döntés, 2013. október 18., *Conseil constitutionnel*.

Magyarország: 2010-ben a [magyar Alkotmánybíróság kimondta](#), hogy a bejegyzett élettársi kapcsolat nem sérti az azonos nemű pároknak az Alkotmány által garantált lelkiismereti szabadsághoz való jogát ([32/2010. \(III. 25.\) AB határozat](#)). A bejegyzett élettársi kapcsolat intézménye 2009 óta áll az azonos nemű párok rendelkezésére Magyarországon, annak ellenére, hogy ez ellen azóta számos politikai párt emelt kifogást. (Míg a bejegyzett élettársi kapcsolat továbbra is az azonos nemű párok rendelkezésére áll, [egy 2012-ben megszavazott törvény](#) a házasságot egy férfi és egy nő közötti aktusként definiálja.) Az INCLO-tag [Társaság a Szabadságjogokért \(TASZ\) aktívan fellépett az ügyben](#).

Írország: Tavaly novemberben az ír kormány bejelentette, hogy [2015 közepén népszavazást tartanak az azonos neműek házasságáról](#). A bejelentés azt követően látott napvilágot, hogy a 100 tagú Alkotmányozó Gyűlés 2013 áprilisában jóváhagyta az azonos neműek házasságát, kiterjesztve a védelmet az azonos nemű szülők gyámsági és örökbefogadási jogaira is. Az INCLO-tag [ICCL aktívan fellépett az ügyben](#), és egyike a három civil szervezetnek, amelyeket meghívtak, hogy a Gyűlés résztvevői előtt szólaljanak fel az azonos neműek házassága mellett.

Ugyancsak 2013-ban az Ír Egyenlő Bánásmód Hatóság bejelentette, hogy [a foglalkoztatási egyenlőségről szóló 1998-2011-es törvény 37. paragrafusának felülvizsgálatát tervezi](#). A 37. paragrafus egyes "vallásos szellemiségű" egészségügyi és oktatási intézmények esetében megengedi azon munkavállalók – illetve leendő munkavállalók – nemi identitás vagy szexuális orientáció szerinti hátrányos megkülönböztetését, akik vélelmezhetően alááshatnák ezt a szellemiséget. Az ICCL régóta aktívan fellép az ügyben és [követeli a 37. paragrafus oly módon való kiegészítését](#), hogy az többek között mondja ki: a "vallásos szellemiség" talaján tett kivételek esetében kizárólag vallási alapon lehessen diszkriminálni, illetve, hogy a munkavállaló vallási hovatartozásának valódi és törvényes szakmai követelménynek kell lennie.

Izrael: Tavaly októberben [az izraeli parlamentben törvényjavaslatot nyújtottak be az élettársi kapcsolat törvénybe iktatására](#), amely azonos nemű és a heteroszexuális párok számára is nyitva állna. A tervezet azért figyelemreméltó, mert az állam kizárólag azokat az *Izraelben* kötött házasságokat ismeri el, amelyek vallási hatóságok előtt kötöttek. Ez arra kényszeríti mindazokat, akik nem felelnek meg a vallási hatóságok házasságra vonatkozó követelményeinek – ideértve az azonos nemű párokat is –, hogy az ország határain kívül kössenek házasságot. Az azonos neműek által az ország határain kívül kötött házasságokat ugyanakkor Izrael elismeri. Az Izraelben bejegyzendő élettársi kapcsolatok a házassággal azonos előnyöket és jogokat biztosítanak.

Egyesült Királyság: 2013 januárjában az EJEB döntést hozott az [Eweida és társai kontra Egyesült Királyság-ügyben](#), egy nagy várakozással övezett lelkiismereti szabadság-ügyben. Az Eweida-ügy valójában négy összevont esetből állt. Az eredetileg *Ladele kontra Islington* név alatt tárgyalt ügyet egy brit köztisztviselő terjesztette elő, aki lelkiismereti okokból megtagadta az azonos nemű párok élettársi kapcsolatainak bejegyzését. Az EJEB, a köztisztviselővel ellentétes álláspontra helyezkedve megállapította, hogy az Egyesült Királyság nem lépte túl az emberi jogi egyezmény végrehajtására a tagállamoknak biztosított "mérlegelési jogkört". A Bíróság megerősítette, hogy a tagállamok széles körű mérlegelési jogkört élveznek azokban az esetekben, amikor az emberi jogi egyezményben lefektetett versengő jogokat kell kiegyensúlyozni. A Bíróság elismerte a panaszos jogaiba való beavatkozást, ugyanakkor azt is elismerte, hogy az államnak érdeke fűződik mások, például az LMBT emberek jogainak megvédéséhez, akiket szintén véd az európai emberi jogi egyezmény. A Bíróság szerint nem sérült az Egyezmény 14-es cikke (a megkülönböztetés tilalma) a 9-es cikkel (gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság) összefüggésben. Az INCLO-tag [Liberty többször is beavatkozott ezekben az esetekben](#). A négy összevont esetről független összefoglaló és kommentárok [itt olvashatók](#). A másik három esetet (*Eweida, Chaplin, and McFarlane*) alább tárgyaljuk. [Eweida and Others v. United Kingdom](#), nos. 48420/10, 59842/10, 51671/10, 36516/10, (2013).

Ehhez kapcsolódik, hogy a 2013-as házassági (vagy "azonos nemű párok") törvény sikeres elfogadtatása esetén az azonos neműek házasságát 2014-től kezdődően az egész Egyesült Királyságban el fogják ismerni, Észak-Írország kivételével. Az INCLO-tag [Liberty olyan törvényért lobbizott](#), amely alapján egy megengedő szabályozás keretében a vallási felekezetek számára – amennyiben úgy kívánják – lehetőség nyílik az azonos nemű párok összeadására.

Foglalkoztatás

Ausztrália: Tavaly júniusban [Ausztrália a szövetségi antidiszkriminációs törvényhozás körében törvényt fogadott el az LMBT személyek jogainak védelmében](#). A törvény ugyanakkor mentességet biztosít a "vallási céllal létrehozott" szervezeteknek, beleértve a vallási jellegű non-profit szervezeteket is. [Fontos kivételt képeznek az idősgondozással foglalkozó szolgáltatók](#), melyek akkor sem diszkriminálhatnak szexuális irányultság alapján, ha eredetileg vallási célokra hozták létre őket.

Kanada: 2010-ben az Ontario Fellebbviteli Bírósága megállapította, hogy egy keresztény szociális szolgáltató szervezet jogtalanul diszkriminálta egy segítő munkatársát, amikor azért bocsátotta el, mert az illető leszbikus. A bíróság megállapította, hogy a szervezet nem jogosult a vallási intézmények számára biztosított mentességre: bár a szervezet keresztény küldetés alapján működik, az emberek gondozása semmi olyan körülményt nem tartalmaz, ami alapján az azonos neműekkel folytatott kapcsolatot tiltani lehetne a munkavállalók körében. [Ontario Human Rights Commission v. Christian Horizons](#), 2010 ONSC 2105.

Dél-Afrika: 2008-ban a Dél-Afrikai Esélyegyenlőségi Bíróság megállapította, hogy egy keresztény egyház megsértette az antidiszkriminációs törvényt, amikor vallási meggyőződés alapján azért bocsátott el egy szerződéses zenetanárt, mert az illető meleg. A bíróság elutasította az egyház azon érvelését, hogy a tanár vezető beosztásban volt. A bíróság

továbbá azt is kimondta, hogy az egyház továbbra is alkalmazhatná a tanárt anélkül, hogy úgy tűnjön, hallgatólagosan elfogadja a homoszexualitást – mégpedig úgy, hogy nyilvánosan kijelenti, csak azért alkalmazza továbbra is az illetőt, mert erre a törvény kötelezi. ([Strydom kontra Nederduitse](#) 2009 (4) SA 510)

Egyesült Királyság: A már említett, négy esetből összevont [Eweida és társai kontra Egyesült Királyság-ügy](#) egy másik esetében, a *McFarlane v. Relate*-ügyben az EJOB helybenhagyta annak a terapeutának a vallásszabadságra és vallási alapú diszkriminációra vonatkozó keresetének elutasítását, akit munkaadója azután bocsátott el, hogy az azonos nemű párok esetében megtagadta a szexuális kérdésekben nyújtott tanácsadást. A Bíróság megállapította, hogy az Egyesült Királyságban alkalmazott megközelítés nem lépi túl az ország számára biztosított széles körű mérlegelési jogkört, illetve hogy az elbocsátás arányos a munkáltató azon törvényes érdekével, hogy biztosítsa mások, jelen esetben LMBT-ügyfelei egyenlő jogainak tiszteletben tartását. Az INCLC-tag [Liberty beavatkozásként fellépett ezekben az ügyekben](#). Független összefoglaló és kommentárok a négy összevont esetről [itt találhatóak](#). *Eweida and Others v. United Kingdom*, nos. 48420/10, 59842/10, 51671/10, 36516/10, (2013).

Egyesült Államok: Tavaly novemberben [az USA szenátusa elfogadta az alkalmazottak hátrányos megkülönböztetése elleni törvényt](#), amely megtiltja a munkavállalók szexuális orientáció vagy nemi identitás alapján történő diszkriminációját. Ez a szabályozás ugyanakkor tartalmaz egy vallási mentességről szóló passzust is, amely [az INCLC-tag ACLU](#) szerint túl [tágra van megfogalmazva](#). A törvényjavaslat a közeljövőben kerül az USA képviselőháza elé.

Szolgáltatók és közszolgáltatások

Izrael: 2012-ben a Jeruzsálemi Törvényszék kimondta, hogy egy rendezvényterem tulajdonosai megsértették az izraeli antidiszkriminációs törvényt, amikor lemondtak egy esküvői fogadást, miután megtudták, hogy a házasodó pár leszbikus. A bíróság elutasította a tulajdonosok azon érvelését, hogy cégük egy vallásos intézmény, amely jogosult a törvény alóli mentességre, és azt is kijelentette, hogy a vállalkozásoknak a közt kell szolgálniuk. [Tal Ya'akovovich és Yael Biran v. Yad Hashmona](#) (2012).

Egyesült Királyság: Tavaly októberben [az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága helyt adott egy hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos keresetnek](#), amelyet egy olyan fizető vendéglátó tulajdonosai ellen adtak be, akik nem voltak hajlandók kétágyas szobát kiadni egy bejegyzett élettársi kapcsolatban élő meleg párnak. A tulajdonosok azzal érveltek, hogy a szolgáltatás nyújtása sértette volna vallási meggyőződésüket, illetve, hogy nem szexuális irányultság alapján diszkrimináltak, mivel olyan heteroszexuális párnak sem adtak volna ki kétágyas szobát, akik nem házasok. A Bíróság az érveket elutasította, majd rámutatott, hogy az élettársi kapcsolat szabályozásának éppen az a célja, hogy ugyanazok a jogok illessenek meg egy meleg vagy leszbikus párt, mint egy heteroszexuálist, illetve hogy az idevágó esélyegyenlőségi rendelkezés (jelen esetben a 2010-es esélyegyenlőségi törvény) arra kötelezi a bíróságokat, hogy a házasságot és az élettársi kapcsolatot azonos módon kezeljék. A Bíróság ezek alapján kimondta, hogy a szállótulajdonosok közvetlenül diszkrimináltak a

felpereseket. Az INCLC-tag [Liberty beavatkozóként tájékoztatást nyújtott. Bull v. Hall and Preddy](#), [2013] UKSC 73.

Egyesült Államok: Tavaly augusztusban az Új-Mexikói Legfelsőbb Bíróság döntést hozott az [Elane Photography kontra Willock-ügyben](#), megállapítva, hogy a fényképész stúdió, amely megtagadta egy azonos nemű pár eljegyzési ceremóniájának fényképezését, megsértette az állam antidiszkriminációs törvényét. A stúdió azt állította, hogy a szertartás fotózása mind szólásszabadságukat, mind vallási meggyőződésüket sértené. [Az ACLU beadványt nyújtott be](#) az ügyben, azzal érvelve, hogy a felperes nem mentesülhet az állam diszkrimináció-ellenes törvénye alól. A stúdió most az USA Legfelsőbb Bíróságához fordult, az ügy felülvizsgálatát kérve. [Elane Photography v. Willock](#), 309 P.3d 53 (NM 2013). [Ez csak egyike a számos esetnek](#), amikor vállalkozások tulajdonosai vallásos meggyőződésükre hivatkozva tagadják meg az LGBT emberek kiszolgálását.

Egyebek

Egyesült Államok/Uganda: Az USA-ban jelenleg is folyamatban van a [Sexual Minorities Uganda kontra Scott Lively-ügy](#) a szövetségi bíróság előtt. A kereset szerint egy amerikai lelkész emberiségellenes bűntetteket támogatott, illetve bujtott fel azok elkövetésére Ugandában. E bűncselekmények az LGBT emberek ellen irányuló szisztematikus üldöztetés részei voltak, akárcsak az ugandai homoszexualitás-ellenes törvény melletti kiállítás is, amelyet [az ugandai parlament végül is 2013 decemberében megszavazott](#) (igaz, az életbe lépéshez az elnöknek is szentesítenie kell azt [*februárban ez is megtörtént – a ford.*]). A [bíróság elutasította a kereset elutasítását célzó indítványt](#), és a tárgyalás várhatóan 2014 során folytatódik majd. [Sexual Minorities Uganda v. Scott Lively](#), No. 12 CV-30051 (D. Mass).

Vallásszabadság , szabad vallásgyakorlás

Argentína: 2011-ben [Argentínában törvényben biztosították a nők ahhoz való jogát, hogy nyilvános helyeken fejkendőt viseljenek](#). A törvény azt is lehetővé teszi a nők számára, hogy a személyi igazolványhoz készített fotón fejkendőt viseljenek.

Kanada: 2012-ben a Kanadai Legfelsőbb Bíróság döntést hozott az *R. kontra N.S.*-ügyben, amely azt a kérdést vetette fel, hogy egy muzulmán nőtől vajon elvárható-e a teljes arcot fedő fátyol eltávolítása, amikor ő tanúvallomást tesz a bíróságon. Az ügyben érintett nő egy nemi erőszakkal kapcsolatos ügy sértettje volt. A vádlott azzal érvelt, hogy a tanú arcának felfedésére két okból van szükség: egyrészt a vádlottnak joga van arra, hogy szembenézzen vádlójával, másrészt ahhoz, hogy egy tanú hitelességét értékelni lehessen, látni kell az arcát is. Az eset megosztotta a bíróságot, amelynek többsége amellett tette le a voksát, hogy ezt a kérdést esetleg kell eldönteni, tekintetbe véve a tanú által szolgáltatott bizonyíték természetét és jelentőségét, valamint a fair eljárásra gyakorolt hatását annak, ha a tanú nem fed fel az arcát. Az ügy ezt követően visszakerült az előzetes vizsgálatot folytató bíróhoz azt megállapítandó, hogy a Legfelsőbb Bíróság döntése értelmében a nőnek vajon el kell-e távolítania a fátylat. A bíró megállapította, hogy igen. A döntéssel kapcsolatban benyújtott

fellebbezést másodfokon elutasították. Az INCLC-tag [CCLA beadványt nyújtott be](#) az ügyben. [R. v N.S.](#) , 2012 SCC 72.

Tavaly novemberben [a Quebec-i kormány tárgysorozatba vette a tervezett szekuláris „Érték-kartát”](#). [A karta](#) minden közszférában dolgozónak megtiltotta volna a „feltűnő” vallási jelképek viselését, beleértve az arcot elfedő fátylakat is. A kartát [sokan bírálták](#) azon az alapon, hogy a keresztény vallást részesíti előnyben, mivel nem tiltja be egyúttal a kormányépületeken látható kereszteteket is. A demokratikus intézményekért felelő Quebec-i miniszter válaszul azzal érvelt, hogy a keresztet Quebec történelmi identitásának részét képezik.

Franciaország: Tavaly novemberben [az EJEK meghallgatást tartott a SAS kontra Franciaország-ügyben](#), amely az arc nyilvános helyen való elfedésének tilalmával kapcsolatos, nagy figyelmet kiváltó ügy. A panaszos egy muzulmán nő, aki a törvény értelmében nem hordhatja az arcát teljesen elfedő fátylat (nikábot). Az INCLC-tag [Liberty beavatkozásként tájékoztatást nyújtott be az ügyben](#). [SAS v. France](#), no. 31955/11, (folyamatban).

Magyarország: Az EJEK jelenleg is vizsgálja a magyar egyházügyi törvénnyel kapcsolatban benyújtott panaszokat. A törvény önkényesen visszavonta az egyházi státuszt egyes – de nem az összes – vallási szervezettől, amelyek korábban bejegyzett egyházak voltak. A kizárt szervezetek képviselőjeként [az INCLC-tag TASZ kifogásolta a törvényt](#) mind az EJEK, mind a magyar Alkotmánybíróság előtt. Az utóbbi ugyan alkotmányellenesnek minősítette a törvényt, ám a TASZ szerint ez nem biztosított megfelelő jogorvoslatot. A kirekesztett szervezetek azzal érvelnek, hogy a törvény hátrányosan különböztet meg bizonyos vallási csoportokat, illetve sérti a vallásszabadságot. [Magyar Keresztény Mennonita Egyház and Izsák-Bács v. Magyarország](#), no. 70945/11, (folyamatban).

Írország: az ír Alkotmányozói Gyűlés a közelmúltban [javasolta az ír alkotmány istenkáromlásról szóló cikkének módosítását](#), mivel a 2009-es becsületsértési törvény életbe lépése óta megnőtt a törvény szerinti istenkáromlások elkövetésének száma. A Gyűlés tagjai kifejezték abbéli óhajukat, hogy a vallásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadsága közötti egyensúly kialakításának hatékonyabb módját kell megtalálni. A Gyűlés titkárságától érkezett levél kézhezvételét követően a kormány dönthet úgy, hogy a kérdést népszavazásra bocsátja. Az INCLC-tag [ICCL Írország elavult istenkáromlási törvényeinek megreformálására szólított fel](#) – többek között a Gyűlés előtti meghallgatása során 2013 novemberében.

Izrael: Tavaly áprilisban a Jeruzsálemi Kerületi Bíróság döntött az [Izrael Állam kontra Ras](#) ügyben. A bíróság megállapította, hogy a Nyugati Falnál imádkozó nőket nem lehet letartóztatni garázdaság vagy a „helyi szokások” megsértése miatt még akkor sem, ha a hagyományosan csak férfiak által viselt imasálat (tallitot) viselik. [Női szervezetek jelenleg az izraeli kormánnyal tárgyalnak](#) arról, hogy a Fal mely részeit jelöljék ki a nők számára imádkozáshoz. Ettől a megegyezéstől az általános közfelháborodás csillapodását remélik. [State of Israel v. Ras](#), no. 23834-04-13 DC (Jer) (2013).

Dél-Afrika: Tavaly márciusban a Dél-afrikai Legfelsőbb Bíróság helybenhagyott egy elsőfokú bírósági ítéletet, mely szerint egy állami büntetés-végrehajtási intézmény jogtalanul

diszkriminált rasztafári börtönőröket, amikor elbocsátotta őket amiatt, hogy nem voltak hajlandók levágni vallási meggyőződésből viselt rasztaikat. Az intézmény szerint a megjelenésre vonatkozó követelmények azért voltak indokoltak, mert a raszta-viselet feltűnővé teszi a rasztfariánus börtönőröket, illetve jobban kiteszi őket a rasztafariánus elítéltek manipulációjának, akik a vallási szertartások során használt illegális kábítószer szeretnék becsempésztetni a börtönbe. A Bíróság megállapította, hogy semmi olyan bizonyíték nem merült fel, ami alátámasztaná, hogy a raszta-viselet miatt ezek a börtönőrök védtelenebbek lennének az ilyesfajta manipulációval szemben. [Dep't of Corr. Servs. v. Police and Prisons Civil Rights Union](#) (2013) ZASCA 40. Ehhez kapcsolódik az is, hogy tavaly májusban egy másik dél-afrikai bíróság kimondta: ha egy diákot azért zárnak ki egy iskolából, mert nem hajlandó levágtatni a rasztaikat, az nem más, mint az illető lelkiismereti meggyőződése miatti hátrányos megkülönböztetés. [Radebe v. Principal of Leseding Technical School](#), No. 1821/2013.

A tartományi törvényhozások jelenleg a [Tradicionalis Bíróságokról szóló](#) törvénytervezetet [vitatják](#). A törvényjavaslat célja az, hogy a szokásjognak, ideértve a vallási törvényeket is, nagyobb hatalmat adjon Dél-Afrika vidéki tartományaiban. A javaslat bírálói szerint a törvényjavaslat egy [második igazságszolgáltatást vezetne be, különösen a nők tekintetében](#), tekintettel a szokásjog és a vallási jog számos nemi kitételének.

Egyesült Királyság: az [Eweida és társai kontra Egyesült Királyság](#) ügybe belont két további eset a vallási öltözék viselésével állt kapcsolatban. Az ügy eredeti címe *Eweida kontra British Airways*, a panaszos pedig az érintett légitársaság egyik munkavállalója volt, akit légitársaság öltözködési előírásaival összhangban arra utasítottak, hogy távolítsa el a nyakláncán függő kis keresztet. A Bíróság megállapította, hogy ezek az előírások nem álltak arányban a légitársaságnak azzal a céljával, hogy különleges professzionális képet alakítson ki magáról, valamint hogy az Egyesült Királyság nem védte meg a kérelmező abbéli jogát, hogy vallási meggyőződését az Egyezmény 9. cikke értelmében kifejezésre juttassa. A hazai eljárás során az INCLLO-tag [Liberty képviselte a felperest](#).

Az eredetileg *Chaplin kontra Royal Devon* cím alatt tárgyalt ügyben az EJOB helyt adott egy kórház ékszerviselésre vonatkozó tilalmának, annak ellenére, hogy ezzel megakadályozott egy nővért abban, hogy nyakláncán függő keresztet viselje. A Bíróság azt állapította meg, hogy az ítélet arányos volt a kórház azon célkitűzésével, hogy egyaránt védje ápolóinak és betegeinek egészségét (pl. megakadályozva azt, hogy a nyaklánc nyílt sebbel érintkezzen). Független összefoglaló és kommentárok a négy összevont esetről [itt találhatóak](#). [Eweida and Others v. United Kingdom](#), nos. 48420/10, 59842/10, 51671/10, 36516/10, (2013).

Amennyiben fel- vagy le akar iratkozni erre a listára/erről a listáról, kérjük, küldjön e-mailt a INCLONewsletter@aclu.org vagy a tasz@tasz.hu címre!